

JON
FOSSE

Un nume nou

Septologie VI-VII

Traducere din limba norvegiană și note de
Ovio Olaru

VI

Și mă văd uitându-mă la cele două linii care se încrucișează cam pe la mijlocul tabloului, o linie maro și una violet, și văd cum am tras cele două linii încet, cu multă vopsea groasă în ulei, care a curs, iar acolo unde linia maro și cea violetă se încrucișează culorile se amestecă așa frumos și mă gândesc că nu mai suport să văd tabloul ăsta, fiindcă stă deja de atâta vreme pe șevalet, de câteva săptămâni, poate, așa că ori trebuie să pictez peste el cu alb, ori să-l duc în pod, în debaraua în care-mi țin toate tablourile pe care nu am vrut să le vând, dar mă gândesc la asta de atâtea zile, îmi zic și apuc rama tabloului și îi dau drumul și-mi dau seama că eu, care toată viața, de când eram un copil, am fost mereu așa preocupat să pictez, să pictez în ulei pe pânză, nu-mi mai doresc deloc să pictez, deloc-deloc, toată bucuria pictatului a dispărut, îmi zic și n-am mai pictat de câteva săptămâni și nici n-am mai scos caietul de schițe din geanta de piele maro agățată deasupra stivei de tablouri pe care le-am pus la o parte între ușa holului și ușa camerei și îmi zic că vreau să scap și de tabloul ăsta și vreau să scap și de șevalet, de tuburile cu vopsea de ulei, de tot, vreau să scap de toate lucrurile care au de-a face cu pictura și care stau acum pe masa din camera mare ce mi-a servit și de atelier, și așa a fost încă de când eu și Ales ne-am mutat aici cu multă vreme în urmă, să scap de toate, fiindcă îmi fac rău și trebuie să scap de ele, gata, nici nu-mi dau seama ce s-a întâmplat cu mine, dar s-a întâmplat ceva, ceva s-a

întâmpat, îmi zic și poate nici nu contează ce s-a întâmplat, îmi zic și îl aud pe Åsleik zicând Crucea Sfântului Andrei și apăsând pe cuvinte, apăsând în felul acela nesuferit, o zice de parcă ar vrea să arate că știe și el câte ceva, cu un soi de mândrie, simplu cum e el, Åsleik, da, ăsta e cuvântul potrivit, simplu, îmi zic și-mi aduc aminte că i-am zis c-o să merg cu el la Øygna să sărbătorim Crăciunul la Sora lui, cum îi zice el, la femeia pe care o cheamă Guro, și pentru mine e cum nu se poate mai bine, fiindcă dacă rămân singur nu fac decât să stau în pat, nici măcar nu mă scol, decât ca să-mi iau niște apă dacă mi-e sete sau niște mâncare dacă mi-e foame, altfel stau în pat în dormitor cu lumina stinsă și cu perdelele trase, să fie cât de întuneric se poate, și încerc să dorm și încerc să nu mă gândesc la nimic, fiindcă vreau ca totul să se golească, să fie gol, gol și liniște, liniște, da, liniște și întuneric, fiindcă acum nu vreau decât liniște, să se facă liniște cu totul, liniștea să se lase asupra mea ca zăpada și să mă acopere, liniștea să se lase asupra tuturor lucrurilor și asupra mea, da, peste mine, o liniște să ningă peste mine și să mă acopere, să mă facă invizibil, să facă totul invizibil, să facă totul să dispară, îmi zic, și toate gândurile să dispară, să dispară toate imaginile care mi s-au adunat în minte și care mă chinuie și eu să mă golesc, să mă golesc de tot, să devin un nimic liniștit, un întuneric liniștit, și poate acum mă gândesc de fapt la pacea lui Dumnezeu, sau poate nu? Poate nu are nimic de-a face cu ceea ce poate fi numit Dumnezeu? îmi zic, asta dacă are rost să vorbești despre Dumnezeu, dacă are vreun sens, fiindcă nu este Dumnezeu doar ceva ce există pur și simplu, dar despre care nimeni nu poate zice nimic? îmi zic și mă gândesc că-mi face în continuare bine să mă rog, să mă rog

cu ajutorul rozariului în felul ăsta al meu, la fel și mersul la slujbă, dar e mult de condus până la Bjørgvin, în orice caz mult dacă te întorci în aceeași zi, mi-e groază să mă gândesc, îmi zic, și uneori am mai înnoptat și la Heimen, îmi zic, dar în fiecare an am mers la slujbă în prima zi de Crăciun și așa aș fi făcut și anul ăsta dacă nu aș fi acceptat să merg cu Åsleik să sărbătorim Crăciunul acasă la Sora lui, așa că anul ăsta nu voi fi la slujba de Crăciun, îmi zic și stau în fața șevaletului și merg și mă așez în fața ferestrei și mă uit afară și chiar dacă e întuneric disting alea pe care am făcut-o până jos, la drumul principal și văd marea, cât cuprinzi cu privirea numai mare și creste și stânci, și mai încolo oceanul, vastitatea oceanului, largul, chiar dacă e întuneric disting totul foarte bine și îmi zic că trebuie să scap de tablou, trebuie să-l duc de aici, nu mai vreau să-l văd, nu mai vreau să-l am în cameră, trebuie să scap de el, îmi zic și merg la șevalet și apuc rama tabloului și ridic tabloul de pe șevalet și îl așez în stiva cu tablouri neterminate de sub cuierul unde stă agățată geanta de piele maro, între ușa dormitorului și ușa holului, stiva cu tablouri de care nu sunt încă pe de-a-ntregul mulțumit, și mă uit la peretele de lângă ușa bucătăriei și acolo nu se mai află niciun tablou, fiindcă acum câteva săptămâni am fost cu ele la Bjørgvin, la Galeria Beyer, îmi zic și-l văd pe Brage lângă ușa bucătăriei și privindu-mă și pare că îi e milă de mine, îmi zic, arată de parcă vrea să mă aline, dar nu știe cum, și îi văd ochii de cățel și e ca și cum ei înțeleg totul, ca și cum nimic nu s-ar putea ascunde de ei, îmi zic și Brage e tot timpul după mine, dacă mă așez pe bancă vine și se așază lângă mine, la fel și dacă mă întind seara în pat în dormitor, mă urmează și sare și el în pat, da, viața n-ar mai fi la fel fără câine,

fără Brage, îmi zic, dar în curând Asle se va însănătoși și va trebui să-l dau înapoi, îmi zic și atunci o să-mi iau un câine al meu, gata, sunt hotărât, îmi zic, fiindcă n-am avut niciodată câine, oricât de des m-am gândit să-mi iau unul, de câte ori nu mi-am dorit să am câinele meu și barca mea, o barcă de Barmen, dar până acum am rămas numai cu gândul

Brage, zic eu

și imediat începe să dea din coadă și mă gândesc că are nevoie afară

Hai să ieșim la plimbare, Brage, zic eu

și mă duc să deschid ușa de la intrare și Brage iese alergând în zăpadă, dar acum nu mai ninge și s-a făcut mai frig, e o seară rece și senină și văd stelele luminoase pe cerul senin și văd luna, mare și rotundă și galbenă, îmi zic și mă gândesc că din lună strălucește Dumnezeu, din lună și din stele, într-un fel, chiar dacă El nu e nimic și nu are niciun fel de-a fi și nicio rațiune de-a fi, Dumnezeu are o rațiune de a fi la fel de bună ca luna, ca stelele, luna există pur și simplu, stelele există pur și simplu, o floare există pur și simplu și la fel și o căprioară, fiindcă și luna, și stelele, și florile, și căprioarele sunt pur și simplu ceea ce sunt și nimic mai mult, dar spre deosebire de Dumnezeu, ele au un fel de-a fi, îmi zic și mi-e frig, azi e vineri și e seară și mâine e ziua dinaintea Ajunului și anul ăsta o să merg cu Åsleik să sărbătorim Crăciunul împreună cu sora lui, Guro, în Øygna, și în fiecare an de când Scripcarul a părăsit-o pe Sora lui Åsleik el m-a tot invitat să vin la ea de Crăciun, fiindcă pe când Sora și Scripcarul trăiau împreună, Åsleik nu își sărbătorea Crăciunul la ea, iar eu timp de mai bine de zece ani i-am zis mereu că aș prefera să-mi petrec Crăciunul

singur, dar anul ăsta nu mai vreau să fiu singur, nu mai vreau nimic, sincer să fiu, și cu atât mai puțin să pictez, e de-a dreptul bizar, îmi zic și îl strig pe Brage și el vine înapoi ȝopăind și intrăm în hol și el se scutură, își scutură zăpada din blană și eu închid ușa de la intrare și ajung în încăperea care e deopotrivă atelier și cameră de zi și care în curând nu va mai fi decât cameră de zi și îmi dau seama că sunt obosit, ar trebui să merg să mă întind, îmi zic și mă duc și mă așez pe scaunul meu la masa rotundă și privesc în întuneric spre reperul meu, spre punctul meu fix din Marea Sygne și privesc valurile și-l văd pe Asle ieșind din apartamentul lui Herdis Åsen de pe Strada Universității, numărul 7, unde stă în chirie, și pornind spre Școala de Artă și se gândește cum în fiecare zi schițează trei ore după modele, crochiuri se cheamă, și apoi are două ore de istoria artei pe săptămână, asta probabil îi prinde cel mai bine, fiindcă cel care ține cursurile, profesorul Christie, e profesor de istoria artei la Universitatea din Bjørgvin, și ce îl captivează mai tare nu e atât ce zice, cât fotografiile cu opere de artă pe care li le arată, își zice Asle, iar profesorul Christie zice că e evident că cei mai mari artiști creează ceva diferit, introduc, prin arta lor pe de-a-ntregul unică, ceva nou în lume, un nou mod de-a privi lucrurile, care nu era cunoscut până atunci, iar după ce un astfel de artist și-a încheiat munca, lumea arată cu totul altfel, zice profesorul Christie, dar cea mai puternică impresie i-au făcut-o lui Asle imaginile pe care li le-a arătat și cărțile la care făcea referire și pe care le putea împrumuta de la Școala de Artă, fiindcă școala avea o bibliotecă uriașă, dar listele de așteptare erau lungi, de exemplu se trecuse pe o listă de așteptare pentru o carte cu tablourile lui Lars Hertervig și a durat trei luni până a reușit

să împrumute cartea, și a avut voie s-o țină doar o lună, își amintește Asle, dar apoi a găsit o cărțuție cu picturile lui Lars Hertervig într-o librărie din Bjørgvin și și-a cumpărat-o și cărțuția era suficient de mică încât să-i încapă în buzunarul interior al jachetei negre de catifea și a început apoi să umble cu ea în buzunar tot timpul și să se uite la imagini ori de câte ori avea vreme, când se așeza pe o bancă în parc sau când stătea singur la Cafenea sau la Crășmă, și apoi mai era și Muzeul de Artă din Bjørgvin, probabil că de acolo a învățat Asle cel mai mult, fiindcă adevărul e că nu mai văzuse niciodată tablouri adevărate înainte să vină la Bjørgvin, și încă din prima zi la Școala de Artă li s-a zis, chiar Eiliv Pedersen le-a zis, că trebuiau să meargă la Muzeul de Artă cât de des puteau și să stea câte o oră sau chiar mai multe să se uite la unul și același tablou, și dacă nu au mai fost niciodată, era un moment bun să-și facă o idee despre colecția de la muzeu, le-a zis, și să-și aleagă o pictură și să o studieze cu mare atenție, să o aprofundeze și chiar să facă schițe după ea sau poate să facă niște schițe ale lor, care să intre într-un dialog cu tabloul, așa le-a zis Eiliv Pedersen, își amintește Asle, și dacă pictau suficient de bine se putea chiar ca Muzeul de Artă din Bjørgvin să le cumpere unul sau mai multe tablouri, iar asta era o mare onoare, le-a zis el, da, cea mai mare onoare după aceea de a fi Artist Invitat la Festivalul de Artă din Bjørgvin și de a-ți vedea unul sau mai multe tablouri cumpărate de Muzeul de Artă al Norvegiei din Oslo, așa a zis, își amintește Asle și se gândește că el unul s-ar fi mulțumit și numai să reușească să picteze și să câștige suficient de mulți bani cât să poată trăi din asta, își zice și eu stau la masa rotundă și privesc în întuneric și, chiar dacă e întuneric, pot să văd marea, să

văd valurile, mă uit la punctul meu fix din mijlocul Mării Sygne, la reperul meu, văd marea, valurile la fel de clar ca în miezul zilei, și în seara asta marea e destul de potolită, îmi zic în vreme ce-mi fixează reperul din mare în același loc ca întotdeauna, cam la mijlocul Mării Sygne este un loc care e al meu, îmi zic și mă gândesc cum Åsleik va veni în seara asta la mine să mănâcăm *lutefisk* și nu prea am chef de musafiri, cumva nu mă simt în stare de absolut nimic, nici măcar să stau pe scaunul meu, îmi zic, dar undeva tot trebuie să stau și ceva tot trebuie să fac, iar mâine e ziua dinaintea Ajunului, Micul Ajun, apoi urmează Ajunul și am acceptat să merg cu Åsleik să sărbătorim Crăciunul la Sora lui, iar în ziua de Ajun vom porni dimineața devreme sau, în orice caz, înainte de prânz cu Barca lui către Øygna, așa am stabilit, îmi zic și privesc către reperul meu, către locul dintre valuri, unde îi văd mergând pe Ales și Asle, ținându-se de mână

Ce chestie că ne-am întâlnit, zice Ales

Da, zice Asle

E incredibil, zice ea

Nu, zice el

și merg mai departe ținându-se de mână

Și că am hotărât să fim împreună de îndată ce ne-am văzut, zice Ales

Da, în Cafeneaua Autogării, zice ea

Da, zice Asle

S-a întâmplat pur și simplu, zice ea

și Ales râde și Asle simte cât de bine e să o țină pe Ales de mână și nu înțelege prea bine ce se întâmplă și ce s-a întâmplat, își zice, stătea la masă în Cafeneaua Autogării și dintr-odată a apărut acolo și Ales, parcă a apărut de

nicăieri și stătea și ea la o masă și ochii lor s-au întâlnit, își amintește el, și Ales zice că e de-a dreptul ciudat, nu merge niciodată la cafeneaua aia, la Cafeneaua Autogării, că nu are o reputație prea bună, zice ea, așa că, sinceră să fie, era pentru prima dată acolo, zice ea, și nu înțelege de ce a mers la Cafeneaua Autogării tocmai atunci și de ce Asle era acolo la masă tocmai atunci, nu înțelege nicicum, sau înțelege, de fapt, fiindcă e voia lui Dumnezeu, zice ea și Asle o ascultă, dar se gândește numai la căldura mâinii ei și ies pe o stradă mai lată și Ales zice că asta e Strada Principală, iar acolo, la numărul 1, zice și arată cu degetul, în clădirea aceea mare și albă, acolo e Galeria Beyer, fără îndoială cea mai mare și mai importantă galerie din Bjørgvin, zice, a mers la toate expozițiile de acolo încă de când era fetiță, fiindcă mamei Judit îi place să meargă la expoziții, e din Austria, vine dintr-un orașel de lângă Viena, un oraș care poartă frumosul nume de Hainburg an der Donau, în timp ce tatăl ei era norvegian neoaș de pe Coasta de Vest, dintr-un sătuc care se numește Dylgja, unde nu locuiește aproape nimeni, deși mai trăiește acolo bătrâna lui soră Alise, într-o frumoasă casă veche, albă, zice ea și Asle zice că a mai auzit de Dylgja, dar că nu prea știe unde se află și Ales zice că e frumos acolo, e un sătuc chiar la Marea Sygne, marea spre care dă fiordul Sygne înainte să se deschidă spre ocean, zice ea și apoi zice că tatăl ei a fost un om bun și că el, băiatul de la țară, cum își zicea mereu, mai ales după un păhărel sau două, da, el, băiatul de la țară, s-a făcut doctor, și el și mama Judit s-au întâlnit pe când el studia medicina în Austria, iar când au terminat studiile s-au mutat în Norvegia la Bjørgvin și de atunci au lucrat amândoi la Spitalul din Bjørgvin, mama Judit lucrează acolo în

continuare, e infirmieră, zice Ales, și, cum zicea tatăl ei, nu e puțin lucru ca un băiat din Dylgja să ajungă doctor, dar, zice Ales, anul trecut a murit pe neașteptate și nici nu era așa bătrân, sigur a fost din cauză că bea foarte mult, a băut până a murit, zice Ales, dar nu vrea să vorbească despre asta și nici să se gândească la asta, nu astăzi, când ea și Asle abia s-au cunoscut, zice ea și Asle se uită la ceas și întreabă dacă nu pot merge direct pe Strada Universității la numărul 1, îi e frică să nu întârzie, zice el, a stabilit cu doamna care îi închiriaza camera să vină la ora trei, zice el și Ales zice că sigur că pot merge direct acolo, dar că au destul timp, zice ea și o iau pe Strada Principală și la un moment dat Ales aproape îl trage pe o alee îngustă și zice că asta e Smalgangen, Aleea Îngustă, și Asle vede un semn pe care scrie Smalgangen și chiar e o alee îngustă

Asta e una dintre cele mai înguste străduțe din Bjørgvin, zice ea

și Asle nu zice nimic și merg ținându-se de mână pe Smalgangen și Ales se oprește brusc și îl strânge pe Asle în brațe și-și apasă gura pe a lui și stau așa fiecare cu limba în gura celuilalt și se desprind dintr-odată și se apucă din nou de mâini și pornesc mai departe pe Smalgangen și Ales zice că dacă o iau la dreapta și continuă pe strada aceea pot să vadă Heimen, hotelul unde poposesc mulți dintre cei care vin la Bjørgvin de prin satele din împrejurimi, iar la parterul Hotelului Heimen e Cafeneaua, una dintre cele mai frumoase cafenele din Bjørgvin, ea însăși merge des acolo, stă și face schițe, zice ea, și cel mai adesea șade la o masă și își ridică discret privirea spre câte cineva și încearcă să-l deseneze, zice Ales și zice că Asle a avut mare noroc să fie admis așa repede la Școala de Artă, și zice că astăzi n-o

s-o ia la dreapta spre Cafenea, pot să meargă acolo altă dată, fiindcă dacă o iau la stânga până la capătul străzii o să vadă Piața de Pește, iar când ajung la capătul străzii nu trebuie decât s-o ia la dreapta și să meargă drept înainte ca să ajungă pe Strada Universității, zice Ales și zice că pe el îl cheamă Asle și pe ea o cheamă Ales, dar asta e tot ce știu unul despre altul, aproape tot ce știu, zice el, așa că ar putea să se așeze undeva să stea puțin împreună, zice Ales și au ajuns la Piața de Pește și ea face semn către o bancă de la marginea apei, cu vedere spre Golf, și merg și se așază pe bancă și Asle își pune geanta în poală și o deschide și scoate din ea caietul de schițe și își notează adresa din Aga, apoi scrie Strada Universității numărul 7 și zice că trebuie să pornească imediat spre Strada Universității numărul 7 și Ales zice că dacă-și amintește bine, el a zis numărul 1, nu 7 și Asle zice că are în buzunar scrisoarea de la femeia care vrea să-i închirieze camera, așa că poate să afle foarte ușor, zice el și scoate scrisoarea și acolo scrie Strada Universității numărul 7, zice el și zice că femeia de la care va închiria camera se numește Herdis Åsen și Ales zice că o ia puțin gelozia numai când îi aude numele și Asle zice că e o femeie mai în vârstă și Ales îl întreabă de unde știe și Asle zice că știe fiindcă a vorbit cu ea la telefon și că și-a dat seama după voce că e o femeie în vârstă din Bjørgvin și zice că Herdis Åsen i-a spus că a avut în toți acești ani un student din Hardanger în chirie, doar că acum el și-a terminat studiile, i-a zis, așa că își dorea ca următorul ei chiriaș să fie tot un băiat din Hardanger, zice Asle și rupe din caietul de schițe fila pe care și-a notat cele două adrese și i-o întinde lui Ales și îi întinde apoi caietul de schițe și creionul și ea își trece numele și adresa și numărul de telefon și zice că la adresa

asta locuiește ea cu mama Judit, locuiesc singure într-un apartament nu foarte departe de Cafenea și de aceea merge des acolo ca să stea în liniște și să-și facă schițele, așa cum voia, de fapt, să facă și astăzi, dar înainte de asta și-a propus să facă o plimbare și a trecut pe lângă Autogară și a văzut firma Cafenelei Autogării și s-a gândit că n-a intrat acolo niciodată, i-ar plăcea să vadă cum e înăuntru, s-a gândit, fiindcă auzise tot felul de lucruri despre cafeneaua asta, zice ea, și din fericire a intrat chiar la momentul potrivit pentru a-l întâlni pe el și iată că acum își vor scrie scrisori până când Asle se va muta la Bjørgvin, iar Asle zice că nu mai durează mult, de îndată ce ia camera în chirie de la Herdis Åsen o să renunțe la liceu și la camera din Aga și o să-și pună toate lucrurile în cala autobuzului și o să ia un taxi de la Autogară până la camera din Strada Universității, zice el și Ales zice că-l poate ajuta să se mute când o fi vremea, zice ea, iar Asle ia înapoi caietul de schițe și creionul pe care i le întinde Ales

Ăla e numărul de telefon al mamei, dar bineînțeles că poți să suni la el, zice ea

și Asle zice că el nu are un număr de telefon al lui, dar femeia de la care urmează să închirieze camera i-a zis că are telefon și că Asle o să aibă voie să-l folosească dacă vrea, câtă vreme nu vor fi prea multe telefoane, nici de la el și nici către el, așa i-a zis, iar el s-a gândit că n-avea să folosească deloc telefonul, dar dacă tot a primit numărul de telefon al lui Ales, putea să i-l dea și el pe al femeii, măcar ei să i-l dea, zice Asle și Ales zice că e bine așa, e bine că vor putea să vorbească la telefon, zice ea și îi întinde lui Asle foaia și el trece acolo numărul de telefon din scrisoarea pe care i-a trimis-o Herdis Åsen și i-o dă înapoi lui Ales și ea zice că

ar trebui să pornească dacă vrea să ajungă la întâlnirea cu Herdis Åsen de pe Strada Universității numărul 7, zice ea și Asle își pune înapoi în geantă caietul de schițe și creionul și Ales și Asle pornesc ținându-se de mână de-a lungul Pieței de Pește și ajung pe o stradă pe care Asle nu o cunoaște

Incredibil că ne-am întâlnit azi, zice Ales

Sunt așa bucuroasă, așa fericită, zice ea

E voia lui Dumnezeu, zice ea

și Asle nu zice nimic, dar e așa plăcut să simtă căldura mâinii lui Ales, ce bine se potrivesc mâinile lor una cu cealaltă, ce chestie, nu știe cum se face, dar totul e exact cum trebuie și totul e așa de simplu și nimic nu e stânjenitor sau greșit sau dificil, totul e de la sine înțeles, își zice Asle în timp ce merg unul lângă celălalt fără să-și zică nimic și Ales arată cu mâna și zice că acolo, în curtea aia locuiește Herdis Åsen și Asle zice că e la etajul șase și Ales zice că vine și ea cu el și Asle încearcă ușa de la intrare și e deschisă și Ales zice că Herdis Åsen sigur a lăsat ușa deschisă pentru că urma să vină el, zice ea și eu stau pe scaunul meu în fața ferestrei și îmi fixezi reperul din Marea Sygne, punctul fix pe care îl privesc mereu, reperul meu dintre valuri și mă simt de parcă timpul s-a oprit în loc, nu mi s-a mai întâmplat niciodată, și privesc scaunul gol unde obișnuia să șadă Ales, scaunul ei, iar scaunul e gol, și totuși Ales stă pe el, îmi zic, fiindcă pot atât, dar atât de limpede să o simt pe Ales stând pe scaun, cum mi se întâmplă adesea, îmi zic și privesc înspre mare, înspre Marea Sygne, privesc reperul meu din mare și simt atât de limpede că Ales e așezată pe scaunul ei lângă mine și îmi zic că au trecut atâția ani de când a murit Ales, a murit și a plecat de lângă mine mult prea devreme, nu ne-am bucurat de